

Preek ds. T.J. Keegstra – H.C. Zondag 2

Gemeente van de Here Jezus Christus,

We krijgen het niet gemakkelijk vanmorgen/vanmiddag. Want we moeten belijden dat we door en door verdorven zijn. Daar wil het vlees van zichzelf niet aan. Het wil juist zichzelf in de hoogte steken. Velen hebben daarom ook kritiek op deze zondag. Hij zou, psychologisch gezien, een misser zijn. In plaats van te troosten zou hij ons ziek maken: psychisch ziek.

Nu zijn er door dit antwoord inderdaad mensen aan het tobben geraakt. Kunt u dit alles volbrengen? Nee! Ik wil wel maar ik kan niet. Het moet me gegeven worden.

Och, mocht het komen staan te gebeuren. Dat zegt men zijn leven lang soms. Zelfs tot op het sterfbed toe!

Maar ligt dat aan de catechismus? Is die niet pastoraal genoeg? Hebben Ursinus en Olevianus echt een misser gemaakt?

Beslist niet! Want wie worden hier tot belijden gedrongen? Onbekeerden die hopen dat God hen nog eens tot bekering zal dringen? Nou, als zij willen meezingen, graag! Maar dan wel samen met de kerk die in zondag 1 begonnen is het lied van de troost te zingen. God heeft zijn belofte vervuld. Hij gaf zijn Zoon als Trooster opdat een ieder die in Hem gelooft niet verloren gaat - maar het eeuwige leven heeft. Hij gaf ook de Geest als de andere Trooster.

Zo doen we hier belijdenis van onze ellende: Als door God getrooste en daarom blijde mensen! Die het moeilijk krijgen. Want het mes van Gods wet treft diep. Maar de troost blijft! Ze wordt zelfs verdiept. En de verbazing wordt groter. Dat God bij zo veel ellende toch nog verder wil met ons!

Ik vat de boodschap zo samen:

Ook als Vader ons blijft binden aan zijn wet, is dat een blijk van trouw aan zichzelf. Want die wet spreekt ons van:

1. Gehandhaafde liefde
2. Eisende liefde
3. Geweigerde liefde

1. "Waaruit kent u uw ellende? Uit de wet van God."

Een geweldig antwoord is dat! Want het betekent dat toen wij ontrouw werden, God trouw is gebleven. Hij zei niet: Laat nu maar komen wat er van komt. Maar Hij handhaafde zijn verbond met ons en bleef ons binden aan zijn wet.

Want leest u maar: "Waaruit kent u uw ellende? Uit de wet van God." U bent misschien geneigd bij dat 'wet' meteen aan de 10 geboden te denken, die de HERE op de Horeb aan Israël gegeven heeft. Maar er staat: Uit de wet van God. Dat is, zegt Ursinus in zijn verklaring, de wet zoals de HERE die in het paradijs al gegeven heeft. Over die wet gaat het hier. Over die éne wet die God voor de val al aan Adam gaf.

Na die val is ze herhaaldelijk verrijkt en verdiept. Al naar gelang van de omstandigheden waaronder ze werd afgekondigd, is ze ook nader geformuleerd en geconcretiseerd. Maar haar inhoud bleef gelijk! We leven nog steeds onder de wet die God aan Adam gegeven heeft. En die hem na de val schuldig heeft verklaard.

Want de HERE is een eenvoudig God, zegt art. 1 van de Ned. Geloofsbelijdenis. Dat betekent: Hij is niet een God die nu eens zus handelt, dan weer zo. Nee, zijn 'ja' is en blijft 'ja' en zijn 'nee' blijft 'nee'.

Daarom zei Hij na de val ook niet: Nu ja, het is niet anders. Laten we maar zien wat er van komt. Hij zou zichzelf verloochend hebben. En zijn ja' was in 'nee' veranderd. Met alle gevolgen van dien. Want wat heb je aan een veranderlijk God? God bleef zichzelf gelijk. Daarom bleef Hij ons binden aan zijn wet.

Hij zei: Ik schiep je als mensen die dat konden doen. Ik wil dat je dat zult blijven doen. Ik wil het oude terug. Ik wil het paradijs terug. Ik wil jullie terug.

Is dat geen genade? In de wet mag u de stem van Gods liefde horen. Zijn hart staat ook nu nog open voor ons. Daarom komt Hij met Zijn wet.

Zeker, dan is die wet voor ons vlees niet prettig meer. Want door haar doet Hij ons de zonde kennen. We worden ontdekt aan die zonde. En dat is pijnlijk voor het vlees.

Maar dat het gebeurt is genade! God had ook kunnen zeggen: Weg met jou. Hij had dan niemand onrecht gedaan. Adam niet. Ons niet. Niemand. Hij had om de zonde ons allemaal kunnen veroordelen. Zo erg is die zonde.

Maar Hij vloekt niet en veroordeelt niet, Hij zoekt ons op. Met zijn belofte. Ook met zijn wet. Dat doet pijn. Want daardoor laat Hij zien hoe groot de duisternis is van ons hart. En hoe verwerpelijk wij zijn geworden voor Hem. Maar Hij doet dit bewogen door zijn liefde. Hij blijft ons zoeken. Opdat wij Hem weer zullen zoeken. Dat is het punt. Ook bij deze zondag 2. God komt door zijn wet ons de les lezen. En dat doet pijn. Het mes gaat er diep in. Want Hij haat stinkende wonden. De zonde wordt onverbloemd aangewezen.

Maar juist daarom is de wet een blijk van Gods trouw. Een geschenk van zijn zoekende liefde. Hij stoot ons niet weg, maar Hij laat de paradijsnormen zien. Opdat we Hem om genade zullen smeken. Daarom is het zo fout wat men in de 'zware kringen' doet. Je moet het de mensen niet gemakkelijk maken, zegt men dan. Zet hen maar onder de donder van de wet. Doe hen ineenkrimpen onder het geweld van die wet. Geen wonder als er dan mensen ziek worden.

De catechismus doet dat niet. Hij brengt ons terug naar het begin. Toen klonk er geen donder. Toen was er de HERE die zijn bange kinderen opzocht in de avondkoelte: *"Adam, waar ben je?"* <> En toen er gevloekt ging worden werd de duivel gevloekt. Maar de mens werd getroost: God beloofde hem zijn Zoon te geven!

God kwam met zijn belofte naar Adam toe. Hij kwam ook met zijn wet. Maar Hij veroordeelde niet, Hij zei alleen, met diep verdriet in zijn hart: *"Kind, dat je dat hebt kunnen doen: aanpappen met die vijand. Hadden we het niet fijn met elkaar? Zo fijn moet het opnieuw worden. Daarom, hier is mijn wet weer. Spiegel je daarin. Herken jij je nog als kind van het verbond? Leef jij nog naar die wet? Moet ik nu nog met donder en bliksem komen?"*

Is dit spreken van God niet om je weg te schamen? Dat jij die rijke God die zo goed is, hebt kunnen krenken in zijn liefde!

Zo ga jij ook het wonder van zijn liefde aanbidden, dat Hij je steeds weer aan je zonde ontdekken wil. Hij vindt het de moeite waard om met ons verder te gaan. Daarom stoot Hij niet weg maar zegt: *"Kind dat je dat hebt kunnen doen. Dat je dit ook kunt blijven doen"*.

Dat wil zondag 2: Dat we zo God zullen zien. En dan zo klein worden en beschaamd dat we Hem ook om verlossing gaan smeken!

Want lees maar het tweede antwoord: "Dat leert ons Christus in een samenvatting". Hij dus die onze hoogste Profeet en Leraar is. En onze enige Hogepriester. Ook onze eeuwige Koning. Wilt u nog duidelijker bewijs dat zondag 2 het er niet om te doen is ons murw te slaan? Hij dringt ons meteen naar Christus toe, die onze Trooster geworden is, onze Advocaat bij God.

Hij doet ons de wet van Vader kennen. Niemand die dat beter kan dan Hij. Want niemand heeft ooit God gezien. De eniggeboren Zoon die aan de boezem van de Vader is, die heeft hem ons doen kennen. Het was ook zijn spijs de wil van Vader te doen. Want Vaders wet was in zijn hart. Hij stond in brand voor die wet.

En ook in brand voor ons! Hij wilde niets liever dan Vader en ons weer bij elkaar brengen. Daarom heeft Hij bij zijn komst Ps. 40 gezongen:

"In slachtoffer en brandoffer hebt Gij geen behagen(..). Toen zei Ik: Zie hier ben Ik - in de boekrol is van Mij geschreven - om uw wil te doen, o God! "

Wat een Trooster. Wat en Advocaat! Hij zocht de wil van God en Hij zocht ons. Hij zocht ons samen. Zelfs zo dat Hij aan het kruis het offer van zijn leven bracht!

"Waaruit kent u uw ellende? Uit de wet van God." Wie durft er te zeggen dat deze zondag ziek maakt? Het is juist allemaal troost wat de klok slaat. Want hier is Vader die blijft spreken. In de Zoon die Hij ons als Trooster gegeven heeft.

Dus kunnen we zelfs terwijl Hij ons pijn gaat doen, toch Gods lof blijven zingen. Vanwege de Here Jezus die zich als Trooster gaf aan het kruis. En die ons ook wil vernieuwen! Door de Geest als de andere Trooster.

2. Dat is het tweede: De wet spreekt ons van eisende liefde.

Want wat eist God in zijn wet van ons? Nou, zet u maar schrap, broeders en zusters! Jullie ook, jongelui! Want wat hier gezegd wordt is niet mals. De Here komt niet met wat regeltjes. Ook niet met een lijstje van wat wel en wat niet mag. Hij komt in feite met één gebod: Gij zult liefhebben. En dat is niet gemakkelijk. Men meent dat soms. Het valt nog wel mee, zegt men dan. Als ik de Here maar liefheb, mag ik best wat schipperen.

De Here Jezus zegt iets anders! Zelfs de 'tittel' en de 'jota', de komma's en de punten zijn belangrijk voor Hem: *"Wie één van deze kleinste geboden ontbindt en zo de mensen leert, die zal klein heten in het Koninkrijk der hemelen. Maar wie ze doet en ze leert, die zal groot heten in het koninkrijk der hemelen."* (Mat. 5:19)

In de dienst van God is zelfs het kleinste belangrijk. Dat kan niet anders. Want die dienst is een liefdedienst. Daarin kun je niet met brokstukken tevreden zijn. De eis van de liefde is absoluut: *"Gij zult de Here, uw God liefhebben met heel uw hart, heel uw ziel en heel uw verstand. Dit is het eerste en grote gebod. En het tweede daaraan gelijk is: gij zult uw naaste liefhebben als uzelf"*.

Heel ons leven wordt voor 100% erbij betrokken. Uiterlijk en innerlijk. Tot en met de laatste vezel van ons bestaan. Het gaat om het totale, radicale, de finale. Liefde vraagt alles! Maximaal. Nooit minimaal.

"Gij dan zult volmaakt zijn gelijk uw hemelse Vader volmaakt is". Dat is niet onmenselijk. Nee, dat mag liefde vragen. Onder mensen al. Hoeveel te meer, bij God.

Men vraagt soms waar God het recht vandaan haalt dit te vragen van ons. Vooral hoe Hij dit van ieder kan vragen. Soms verklaart men Hem dood om van zijn eisen maar af te komen. Of men beweert dat je Hem alleen ontmoeten kunt in de naaste. In de medemenselijkheid. Van de twee geboden maakt men één.

Maar het zijn er twee! Eerst: Gij zult de Here, uw God liefhebben. Daar heeft Hij recht op, zegt de Here Jezus. Het recht van de Schapper! En recht op de Liefdes! In liefde schiep Hij ons. In liefde wil Hij ons ook herscheppen. Daarom heeft Hij recht op onze liefde.

Dat is niet om tegen te protesteren, het betekent troost! Als God dit eist dan bewijst Hij daarmee zijn liefde jegens ons. Hij vraagt liefde want Hij geeft liefde. Hij vraagt ons hart want Hij geeft Zijn hart.

In dat vragen is Hij bezig ons het grootste en heerlijkste te geven dat Hij kan geven: Zijn hart, Zijn gemeenschap, Zijn liefde. Net als voor de val zoekt Hij de gemeenschap tussen Zich en ons. Is dat onmenselijk?

Dan is er ook het tweede aan het eerste gelijk: Gij zult uw naaste liefhebben. Ook als het om onze naaste gaat hebben we met God te doen. Als Schepper heeft Hij hem naast ons gezet. Negeren we hem, dan negeren we het werk van God.

Daarom zegt de Here Jezus: *"Dit is mijn gebod dat gij elkaar liefhebt, gelijk Ik u heb liefgehad"*. We moeten onze naaste liefhebben om Gods wil en Christus' wil. Zo niet, dan maken we het tweede gebod los van het eerste. Dat is de fout van de moderne theologie. God, zegt ze, is in de mens teleurgesteld omdat hij tekort geschoten, is en nog telkens tekort schiet. Daarom maakt Hij een nieuw begin: Hij schiept Jezus als een nieuwe mens. Niet dus: Hij geeft Jezus. Nee, Hij schiept Hem als de nieuwe, ware mens die met ijzeren consequentie laat zien wat God verwacht van ons. Dat Hij met en door ons een nieuwe wereld wil stichten op recht en op gerechtigheid. Zoals Jezus zich inzet voor het arme en behoeftige en verdrukte, zo moeten wij in zijn spoor lief voor de naaste zijn.

Dat is niet humanisme met een christelijk randje. God en Christus zijn dan gedegradeerd tot bij-figuren. Ze geven stimulansen. En straks is er van het christendom niets meer over. Pas er maar voor op dat u zich niet laat meeslepen door die roes!

Naastenliefde? De Here vraagt die. Opkomen voor het zwakke en verdrukte? Dat is vaak niet de sterkste kant van de kerk. Ze wil nogal eens vergeten dat het tweede gebod gelijk aan het eerste is.

Daarom moeten we bij onze kritiek op die theologie maar niet een hoge borst opzetten. We kunnen beter hard aan het werk gaan. Persoonlijk. Of via De Verre Naaste. Met in ons achterhoofd dat woord van de Here Jezus: *"Indien uw gerechtigheid niet overvloedig is méér dan die van de Schriftgeleerden en Farizeeën, zult gij het koninkrijk der hemelen voorzeker niet binnengaan"*. (Mat. 5:20) Die woorden zetten ons goed voor het blok! Uitvluchten helpen niet. We moeten als Adam volmaakt zijn: Paradijskinderen!

God is echt niet tevreden als we zijn, zoals we zijn. We moeten zijn zoals Hij ons maakte: Volmaakt als Adam was. Ja, zegt de Here Jezus, volmaakt zoals uw hemelse Vader volmaakt is. Zoals hij ons heeft liefgehad, zo zijn wij schuldig elkaar lief te hebben.

Wie dat op zich laat inwerken, is stil. Je kunt niets meer aanvoeren om je te verontschuldigen. Je durft ook niet op zij te kijken naar anderen. Je kunt de Here Jezus alleen maar dankbaar zijn dat Hij ons waarschuwt. Daarin is Hij de Redder die ons verlost van het verderf. Niet zo dat we meteen al volmaakte mensen zijn. Maar het begin is er toch. Want Hij vernieuwt ons door zijn Geest die als de Geest van de liefde ons doet leven uit de liefde.

Wat een wonder! De God die liefde vraagt werkt zelf die liefde door zijn Geest. Door de wet die getuigt van zijn liefde. Dat doet je, ondanks je vlees, zingen van die wet.

3. Dat is het derde: We horen van geweigerde liefde.

Kunt u dat alles volbrengen? Nee! U begrijpt nu wel: dit 'nee' is niet een psychologische misser. Het is een belijdenis die de Here Jezus ons leert door de heilige Geest. Want van onszelf zeggen we dat nooit. Dan houden we ons groot en we proberen de zonde goed te praten.

Dat zit er van meet af aan in bij ons. Het is onze aard. Naar die aard zijn we er weer op uit God en de naaste te haten. En dus onszelf omhoog te halen. We hebben in ons hart allemaal iets van een Farizeeër en van een humanist. Het is echt geen wonder dat dit humanisme zo aanslaat vandaag! We kunnen daarom ook niet dankbaar genoeg zijn dat de Here door zijn Geest wil werken aan ons.

Deze belijdenis is ook niet een verklaring van onze onmacht: Ik wil wel maar ik kan niet. Dat is de grootste leugen die een kerkmens bedenken kan. Doordat de Here Jezus ons in de kerk heeft gezet kunnen we juist wel! Want in die kerk wil Hij door zijn Geest het willen en het werken in ons werken. Daarom is onbekeerlijkheid zo erg in de kerk.

Onbekeerlijkheid is dat je weigert om je door de heilige Geest te laten verlossen uit de strikken waarin je door de zonde gevangen zit. En in feite is dat iets wat we allemaal gemeen hebben met elkaar. Het zit in onze aard te blijven in de zonde. We kunnen niet omdat we niet willen.

Kan het erger? Zonder de genade van die beide Troosters is in ons leven de haat het één en het al.

Al wat we hebben en zijn - ons hart, ons karakter, ons gemoed, ons verstand, al wat ons tot mens maakt, ons leven zoals we het van onze moeder hebben meegekregen, is behept met die haat! Uit op haat! Gespitst op haat!

Dat is zelfs nu, nu we door het geloof in Christus zijn, nog te zien bij ons. Terwijl Hij bezig is ons leven te vernieuwen door zijn Geest, is er nog de nawerking van die aard. Zoals ook Paulus moest belijden: *"Als ik het goede wens te doen, is het kwade bij mij aanwezig"*.

Dat schreef hij niet toen hij nog, wat je noemt, een kind was in zijn geloof. Hij had op dat moment bijna 3 zendingsreizen achter de rug.

Toch moest hij zeggen: *"Ik ben vlees, verkocht onder de zonde. Ik ellendig mens! Wie zal mij verlossen uit het lichaam van deze dood?"*

Maar toch gaat hij niet bij de pakken neer zitten. Hij wordt er ook niet ziek van. Nee, hij grijpt zich vast aan het enige dat gelukkig maakt: Gods verlossing in de Here Jezus! *"Ik dank God door Jezus Christus, onze Here!"*

Maar zo is meteen ook duidelijk wat wij door de zonde hebben gemaakt van onszelf. Want als we zelfs na ontvangen genade nog moeten belijden dat we vlees zijn en verkocht onder de zonde, dan staat het er toch wel slecht met ons voor zonder die genade. We behoren ons diep te verootmoedigen !

Maar houd vast hoe Hij dat doet! Als de God die met ons verder wil. Daarom blijft Hij komen met zijn wet. Daarom heeft Hij zelfs zijn Zoon niet gespaard maar heeft Hem voor ons allen overgegeven. Opdat wij door het geloof in Hem het leven zullen hebben!

Hij is de God van alle genade, die ons aan de verschrikking van de zonde ontdekt. Opdat niets en niemand ons zal overblijven dan die Ene die Hij zelf ons als Verlosser en Trooster gegeven heeft. Zo serieus wilde Hij ook na de val verder met ons.

Voorwaar, Hij, de HERE, is niet veranderd, daarom zijn wij niet verteerd! Maar Hij heeft zijn eigen, enige Zoon laten verteren aan het kruis opdat een ieder die in Hem gelooft niet zal verloren gaan, maar het eeuwige leven hebben. Dat is en blijft de troost. Ook bij deze moeilijke zondag 2.

Die zondag treft ons diep, dat wel. Maar hij is niet een misser. Want in die diepte blijft hij ons zicht geven op die éne naam door wie we behouden worden: Christus.

Daardoor wordt de troost verdiept. En de verbazing wordt groter. Dat God met zulke zondaars nog naar de bruiloft wil! Ongelooflijk maar waar! Want anders had de Here Jezus ons vanmorgen/ vanmiddag door de tweede Trooster, de Heilige Geest, niet opnieuw van Gods liefde gesproken.

En daarom, broeders en zusters, jullie ook jongens en meisjes. laat u als bruidskerk vernieuwen door die Trooster. Dan maakt Hij u klaar voor het bruiloftsfeest!

Amen.